

„Theofos Θεοφως” *Czasopismo teologiczno-filozoficzne: filozofia – teologia – kultura*, październik 2015, red. nacz. dr Iwona Zogas-Osadnik, Kraków 2015, 336 stron (ISSN 2449-7460)

Ukazał się pierwszy numer czasopisma edukacyjno-naukowego „Theofos”. Inicjatorzy pisma mają nadzieję, że powstaną numery następne, gdyż zamierzają uczynić zeń ważne narzędzie edukacyjne w dziedzinie filozoficzno-teologicznej. Tego rodzaju edukacja wydaje się dziś koniecznością. Albowiem w ponowoczesności, przesiąkniętej duchem postmodernizmu, gdy zaprzecza się możliwości poznania prawdy obiektywnej, a prawda absolutna nie brana jest w ogóle pod uwagę, człowiek żyje często w swoistym „zagubieniu moralnym”. Identyfikuje się jako agnostyk i nie jest w stanie odpowiedzieć na pytanie: kim jest, skąd pochodzi

i dokąd zmierza? Skutkiem tego zagubienia nierzadko bywają: kryzys psychiczny, nerwica, depresja czy choćby różne formy uzależnień. W ponowoczesnej cywilizacji Zachodu dysfunkcyjność rodziny wydaje się już codziennością, terapia psychologiczna zaś dzieci szkolnych – koniecznością.

Jedną z przyczyn owego stanu rzeczy jest „naukowa moda” na antyracjonalizm oraz antyhumanizm (nihilizm). Ujawniają się jakby skutki przyjętej niegdyś koncepcji „śmierci Boga” i odrzucenia istnienia „substancjalnego rozumu” na korzyść „rozumu instrumentalnego”. Ten ostatni ma służyć tylko do obmyślania środków dla osiągnięcia doraźnych celów. Prowadzi to do daleko idących konsekwencji. Po „śmierci Boga” głosi się dziś filozoficzną ideę „śmierci człowieka”, która świadczy o poważnym kryzysie antropocentryzmu. Takie pojęcia, jak: „istota człowieka”, „koncepcja osoby”, „dusza”, „Bóg” na ogół rozpatruje się wyłącznie jako terminy występujące w tekstach myślicieli XX wieku i czasów wcześniejszych. Jeśli nawet są przedmiotem dyskursu naukowego, to jedynie na płaszczyźnie analizy historyczno-literackiej (analiza tekstu jakiegoś myśliciela, nie zaś poszukiwanie np. obiektywnej odpowiedzi na pytanie: kim jest człowiek?).

W tym kontekście mówienie o relacji człowieka z Bogiem, o przeobstwie-niu (theosis) wydaje się jakimś nieporozumieniem. Wszak teolog w dzisiejszych czasach postrzegany jest przez naukowców agnostyków przeważnie jako wybitny specjalista od literatury religijnej, a to, że wierzy on w prawdziwość tez zapisanych w analizowanych przezeń tekstach, uważają za jego prywatną sprawę, która z zasady nie powinna wpływać na jego badania naukowe... Innymi słowy, im mniej „wiary” w tekście, tym jest on bardziej naukowy; im więcej prywatnych przekonań opartych na religijności, tym mniej nauki.

Odpowiedzią na ten stan rzeczy wydaje się rozróżnienie, jakie swego czasu wprowadził Luigi Giussani pisząc w swojej książce *Il senso religioso* o różnicy pomiędzy rozumnością a racjonalnością. Niezależnie od tego, czy dzisiejsze nauki humanistyczne prezentują jakąś koncepcję racjonalną czy antyracjonalną, ważna jest promocja rozumności opartej na poznaniu zdroworoządkowym. Wedle włoskiego Autora, możliwa jest wówczas odpowiedź na pytania: „Kim jest osoba ludzka?”, „Czy istnieje jakaś eschatologiczna wizja człowieka?”, „Jakie są relacje zachodzące pomiędzy treściami zawartymi w Biblii a współczesną nauką?”

Mając na uwadze wspomniane uwarunkowania i zarazem wyzwania cywilizacyjne, jakie stoją przed filozofią i teologią, niewielka grupa osób związana z Sekcją Filozoficzną Polskiego Towarzystwa Teologicznego postanowiła zainicjować rocznik *Theofos*, który współczesnemu człowiekowi przybliżałby chrześcijański personalizm. Chodzi o poszukiwanie odpowiedzi na pytania, których charakter byłby nie tylko naukowy (filozoficzny i teologiczny), ale również edukacyjny i w pewnym sensie także artystyczny. Samo rozumienie pojęcia nauki Redakcja

czasopisma opiera na koncepcji proponowanej przez Kongregację ds. Edukacji Katolickiej *Congregazione per l'Educazione Cattolica* (degli Istituti di Studi). Radę Naukową czasopisma tworzą: ks. bp prof. dr hab. Ignacy Dec, o. prof. dr hab. Bazyl Degórski OSPPE, ks. dr hab. Henryk Majkrzak, o. prof. dr hab. Andrzej Napiórkowski OSPPE, s. dr hab. Teresa Obolevitch. Redaktorem rocznika jest dr Iwona Zogas-Osadnik – absolwentka PWT we Wrocławiu, pozostała zaś część kolegium redakcyjnego to: o. dr Michał Handzel OSPPE (z-ca redaktora naczelnego), mgr Barbara Sawicka (redaktor językowy i korekta), mgr Ursula Miętka (redaktor językowy – języki obce), Filippos Antonios Ziogas (redaktor graficzny).

Czasopismo adresowane jest przede wszystkim do młodzieży akademickiej o zainteresowaniach humanistyczno-teologiczno-filozoficznych. Nie oznacza to, że po rocznik *Theofos* nie mogą sięgnąć również filozofowie i teolodzy oraz przedstawiciele pokrewnych dyscyplin naukowych.

Pierwszy numer czasopisma ukazał się w październiku 2015 roku. Jego tematem przewodnim jest antropologiczna koncepcja człowieka ukazana w różnych perspektywach. Ponadto na łamach pisma widnieje temat jakby drugorzędny, powiązany z pierwszym. Jest nim eschatologiczna wizja człowieka. W artykule otwierającym, ks. bp prof. dr hab. Ignacy Dec przedstawił personalistyczną koncepcję człowieka w ujęciu jednego z najwybitniejszych polskich filozofów – Mieczysława Alberta Krąpca OP. A oto artykuły pozostałych Autorów: ks. dr hab. Jerzy Tupikowski, *J. L. Balmesa koncepcja osobowego „ja” a epistemiczna operatywność oczywistości podmiotowej*; ks. dr hab. Henryk Majkrzak, *Poznanie własnej duszy i jej duchowości w ujęciu św. Tomasza z Akwinu*; Tenże, *Filozofia i teologia śmierci*; dr hab. Maciej Manikowski, *Koncepcja człowieka wewnętrznego w traktacie „O człowieku szlachetnym” Mistrza Eckharta*; s. dr hab. Teresa Obolevitch, *Antropologia i sofiologia w twórczości Grzegorza Skoworody oraz Hildegardy z Bingen*; prof. dr hab. Lilianna Kiejzik, *Sergiusz Bułgakow i Lew Zander – czyli o przyjaźni z duchowością prawosławną w tle*; o. dr Michał T. Handzel OSPPE, *Sens cierpienia w ujęciu teologicznym, filozoficznym i psychologicznym. Teoretyczne spojrzenie na problematykę*; Tenże, *Tomistyczna ocena możliwości poznania Boga zaprezentowanej w teorii samopoznania Hryhorija Skoworody*; dr Iwona Zogas-Osadnik, *Mistyka duszy ludzkiej w ujęciu Simone Weil i Edyty Stein*; Taż, *Zarys tematyki przebóstwienia (theosis) w nauczaniu św. Grzegorza Palamasa – wymiar ontyczny*; dr Leszek Utrata, *Eschatologiczna wizja człowieka w teologii zachodniej*.

Ponadto rocznik zawiera następujące działy: „Biblia i nauka”, „Inspiracje biblijno-teologiczne”, „Recenzje”, „Przekłady”, „Nauka – sztuka – poezja” i „Malarska impresja”. Jeśli chodzi o dział „Biblia i nauka”, to ks. prof. dr hab. Mariusz Rosik przedstawił w nim postrzeżenie Modlitwy Pańskiej z punktu widzenia tra-

dycji chrześcijańskiej i żydowskiej. Warto jeszcze wspomnieć o interesującym przekładzie, nigdzie dotąd niepublikowanym. Jest to krytyczne tłumaczenie tekstów św. Grzegorza Palamasa, *O ubóstwiającej partycypacji*.

Omawiany numer czasopisma przyozdobiony został bogatą szatą graficzną przypominającą styl grecko-bizantyjski, bo tego rodzaju duch – duch wschodniej myśli chrześcijańskiej – wyraźnie dominuje w całości przedsięwzięcia. Redakcja żywi nadzieję, że zaprezentowana inicjatywa wydawnicza, jej przesłanie filozoficzno-teologiczne ułatwi Czytelnikowi odkrycie własnej tożsamości osobowej, ludzkiej lub chrześcijańskiej, jeśli oczywiście jej lekturę podejmie chrześcijanin. Niemniej jednak jest ona propozycją intelektualną dla wszystkich ludzi dobrej woli. Oby *Theofos* stało się zachętą do wejścia w głęboką więź z Bogiem, zaproszeniem do doświadczenia tajemnicy przeobóstwienia (*theosis*)!

Michał Tadeusz Handzel *OSPPE*